

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Mari Hiltula

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA-
LOMAKKEIDEN KEHITTÄMINEN
KANKAANPÄÄN KAUPUNGILLE

Sosiaali- ja terveystieteiden
osasto

2012

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Mari Hiltula
Opinnäytetyön nimi	Varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeiden kehittäminen Kankaanpään kaupungille
Vuosi	2012
Kieli	suomi
Sivumäärä	38 + 3 liitettä
Ohjaaja	Ahti Nyman

Tämä opinnäytetyö on tehty Kankaanpään kaupungille. Työ lähti liikkeelle helmikuussa 2011 Petäjäisen päiväkotihenkilökunnan ajatuksista kehittää nykyistä vuonna 2006 tehtyä varhaiskasvatussuunnitelmissa käytettävää lomakkeistoa toimivammaksi. Erityisenä ongelmana työntekijät kokivat muun muassa lomakkeiden hitaan täyttämistavan, joka vei vanhempien kanssa käytävältä keskustelulta liikaa aikaa. Tavoitteena työlle oli luoda uudet lomakkeet, jotka ovat mahdollisimman helpot käyttää ja kattavat kuitenkin laajasti lapsen kehityksen osa-alueet.

Nykyisen virallisesti käytössä olevan lomakkeiston ongelmien selvittämiseksi on tehty kysely Petäjäisen päiväkodin henkilökunnalle. Kyselyssä selvitettiin lomakkeiston ongelmakohtia ja kartoitettiin parannusehdotuksia, joiden pohjalta kehittämistyötä tehtiin. Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma vuodelta 2006 toimii perustana uuden lomakkeiston luomisessa. Kehitystyötä tehdessä oli oltava myös tietoinen laeista ja asetuksista, jotka määrittelevät varhaiskasvatusta ja lasten päivähoitoa.

Päiväkodinhenkilökunnan haastatteluiden, uusien eettisten ohjeiden ja tekijän omien ajatusten pohjalta syntyi uusi lomakkeisto. Käytännön elämä tulee kuitenkin osoittamaan uuden lomakkeiston toimivuuden, jonka jälkeen sitä on helppo muokata lisää.

Avainsanat päivähoito, varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, lapsen yksilöllinen huomioiminen, varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeisto.

ABSTRACT

Author	Mari Hiltula
Title	Developing Early Childhood Education Planning Forms for the Town of Kankaanpää
Year	2012
Language	Finnish
Pages	39 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Ahti Nyman

This bachelor`s thesis was made for the town of Kankaanpää and it started in February 2011. The aim of this project was to further develop the forms, that have been used from 2006 for monitoring the child's early development in Petäjäinen kindergarten, so that they would be easier to use and more functional.

The teachers in the kindergarten found the use and filling out the old forms tricky and time consuming which influenced the meetings with parents by taking time and focus off the actual conversations. The aim of this project was to create forms, that would be clear, easier to use, while still covering all the essential areas of early childhood development. To spot the problems areas in the forms an inquiry was carried out among the kindergarten teachers and they had the chance to make their suggestions. Also the 2006 curriculum for early childhood education of the town of Kankaanpää was used as a guideline for this project. In this project it was also important to be aware of the laws and regulations that define the early childhood education and daycare.

The final form for monitoring early child development produced in this project was based on the inquiry for kindergarten teachers, the new Finnish ethical guidelines, as well as the author's own ideas. Practice will show whether the forms are effective in use and useful. It is also easy to edit them further, if required.

Keywords: Day care, early childhood education, educational partnership, individual approach to the child, early childhood education forms

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 VARHAISKASVATUKSEN HISTORIA JA LAIT	8
2.1 YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja varhaiskasvatussuunnitelma	9
2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat Suomessa.....	10
3 KASVATUKSNUMPPANUUS JA MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ LAPSEN TUKENA	14
4 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMIEN MERKITYS JA TAVOITTEET	17
4.1 Kankaanpään kaupungin VASU	18
5 UUDEN LOMAKKEISTON LAATIMINEN	20
5.1 Kyselylomakkeiden purku.....	21
5.1.1 Varhaiskasvatussuunnitelmaa käyttävien henkilöiden näkemys suunnitelman tärkeimmistä tehtävistä.....	22
5.1.2 Nykyisen lomakkeiston toimivuus	25
5.1.3 Lomakkeiston heikot kohdat ja ajatukset sen parantamiseksi	26
5.1.4 Kysymysten asettelu ja eettisyys	28
5.1.5 Lapsen vahvuuksien tukeminen.....	30
5.1.6 Kodin toiminta lapsen kanssa ja mitä saatu tieto antaisi päiväkodille, sekä vanhempien mahdollisuus palautteeseen.....	31
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVIOINTI.....	34
LÄHTEET:.....	38
LIITTEET	

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupa

LIITE 2. Kyselylomakkeet henkilökunnalle (joilla kartoitettiin käytössä ollutta varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeistoa)

LIITE 3. Uudistettu lomakkeisto

1 JOHDANTO

Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeiden uusiminen opinnäytetyönä tuli aiheeksi ihan vahingossa. Muutin itse Kankaanpäähän ja aloitin työt päiväkodissa lastentarhanopettajan sijaisena tammikuussa 2011. Työyhteisöstä alettiin ehdotella aihetta minulle opinnäytetyöaiheeksi, koska päiväkodilla koettiin kyseiset lomakkeet liian hankaliksi täyttää. Päätin anoa tutkimuslupaa kaupungilta, josta sain maaliskuussa päätöksen (liite 1). Tutkiessani lomakkeita kiinnitin huomion siihen, että lapsen vahvuuksien tuominen oli niissä hankalaa. Lomakkeissa keskityttiin pääasiassa siihen, missä lapsen tulee kehittyä ja tavoitteisiin, joita lapsen kehitykselle asetettiin. Toisaalta nykyinen suunnitelma kattaa mielestäni laajasti eri osa-alueet. Päädyin tämän vuoksi tekemään työtä varten haastattelulomakkeet henkilökunnalle, jossa epäkohtia ja hyviä puolia sai tuoda esiin, ja joiden pohjalta muutostyötä aloittaisin.

Ainoa selkeä epäkohta lomakkeissa on erilaisten lupien kysyminen vanhemmilta ennakkoon. Nykyisissä lomakkeissa kysytään etukäteen lupa kuvaukselle päivähoitossa, kuljetuslupaa henkilökunnan autoilla, sekä yhteistieto- ja yhteistyölupaa. Uusien eettisten ohjeiden mukaan vanhemmilta ei voi ottaa lupaa etukäteen siihen, että päiväkotikiitos saa tarvittaessa ottaa yhteyttä lasten asioissa eri yhteistyötahoihin. Jokaisesta yhteydenotosta on keskusteltava ensin vanhempien kanssa ja heillä on oikeus vaikuttaa asioihin ja tuoda sillä hetkellä oma näkökantansa esiin. Toivon saavani lomakkeisiin selkeämmin esiin tavoitteiden asetteluun sen, millä keinoilla tavoitteeseen yhdessä perheen kanssa voitaisiin pyrkiä. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että lomakkeeseen voidaan kirjata miten vanhemmat voivat tukea lasta kyseisessä asiassa kotona ja miten vastaavaa asiaa tuetaan päivähoitossa. Se on haastavaa, koska kirjoittamista ei saisi keskustelua ajatellen tulla kovin paljoa lisää.

Itse olen työskennellyt pitkään kehitysvammapuolella. Sen tuoma arvo ja ajatusmaailma vaikuttaa varmasti omaan näkemykseeni asioista. Tämä näkyy esimerkiksi siten, että mielestäni meidän tulee löytää aina myös positiivisia asioita

lapsesta arviointia tehdessä. Itse vanhempana kokisin voimattomuutta ja arkikin muodostuisi raskaammaksi, mikäli näkisin oman lapseni pelkästään niiden asioiden kautta, missä hän on heikko, mitä hänen tulee vielä oppia ja missä voisi toimia paremmin. Jokainen lapsi on jossain taitava ja lahjakas omalla tavallaan, ja ne seikat tulisi myös löytää. Lapsesta tulee saada kokonaiskuva ja nähdä hänet yksilönä, joka on oman elämänsä subjekti. Työssäni olen käyttänyt myös omia huomioitani arjesta ja tietoa, joka on kertynyt vuosien varrella erilähteistä itselleni.

On mahdotonta laatia uudet lomakkeet siten, että ne olisivat täydelliset ja miellyttäisivät kaikkia. Otin työhön asenteen, että jos saan aikaan edes yhdenkin onnistuneen parannuksen, niin seuraavan on taas hyvä jatkaa siitä eteenpäin kehitystyötä. On myöskin mahdollista, että tekemäni lomakkeisto ei tule menemään läpi sellaisenaan, vaan joko minä tai joku muu tekee muokkaustyötä uusiksi. Uuden lomakkeiston pyrin pitämään yhä monipuolisena, mutta pyrin helpottamaan sen täyttämistä ja tuomaan siihen esille enemmän kodin toiveita, sekä tilaa tuoda esiin lapsen vahvuuksia.

Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman teossa on ollut mukana isompi työryhmä ja se aloitti työnsä vuonna 2005. Työ käynnistettiin arvokeskustelulla, johon osallistui koko päivähoidon henkilöstö, sekä lasten vanhemmat. Työryhmän avainhenkilöt viimeistelivät tekstit työn päätteeksi ja suunnitelma vietiin hyväksyttäväksi sosiaali- ja terveyslautakunnalle keväällä 2006. Työryhmän esiintuomia näkemyksiä pyrittiin kunnioittamaan myös uuden lomakkeiston laadinnassa.

Lasten vanhemmilla arvokeskusteluissa oli noussut ensimmäiseksi turvallisuus, toisena läheisyys/välittäminen ja kolmantena oikeudenmukaisuus/tasapuolisuus. Yritän saada nämä arvot näkymään yhä selkeämmin uudistetuissa lomakkeissa. Ajatuksena olisi saada lapsi esiin mahdollisimman monipuolisesti hyväksyttynä omanlaatuisena yksilönään. Tämän seurauksena pitää saada esiin lomakkeiden avulla myös vanhempien toiveita päivähoitoon ja heidän ajatuksia lapsen

toiminnasta ja tavoista kotiympäristössään. Nämä tiedot laajentavat lapsen kanssa työskentelevien käsitystä lapsen kehityksestä ja auttavat hänen tukemisessaan, sekä luovat hyvää pohjaa onnistuneelle kasvatuskumppanuudelle. .

2 VARHAISKASVATUKSEN HISTORIA JA LAIT

Esi- ja alkuopetuksen juuret ovat 1500-luvulta asti Suomessa. Koti ja kirkko opettivat kansalaisilta edellytettäviä tietoja, taitoja sekä asenteita. Luterilainen kirkko asetti katekismuksen opettamisen seurakuntalaisille tavoitteekseen. Luterilainen opetustoiminta alkoi Suomessa 1500-luvulla ja ulottui 1700-luvun puoliväliin mennessä kaikkiin seurakuntiin kaikki seurakuntalaiset tavoittavaksi koulutus järjestelmäksi. Lisäksi oli kotiopetusta, jossa vanhemmat olivat vastuussa lastensa oppimisesta. Vanhemmat saattoivat kokea tämän liian isoksi haasteeksi ja turvautuivat esim. taitavien naapurien apuun. Näin syntyi epävirallisia kyläkouluja, joissa mummo tai vaari hoiti opetustehtävää. 1600-luvulla lukkarikoulussa keskityttiin lasten katekismustaidon parantamiseen. Lukutaidottomia lukkareita jouduttiin erottamaan ja tilalle otettiin kirjansa osaavia miehiä. Lukkarit pitivät ”laiskankoulua” niille, joille kotiopetus ei ollut mennyt perille. 1800-luvulla pyrittiin opetusohjelmaa laajentamaan ja mukaan otettiin kirjoitus- ja laskutaidon, sekä maantiedon ja historian alkeita. Köyhyyden ja kurjuuden syyksi koettiin ihmisten tietämättömyys. Vuonna 1866 perustettiin kansakoululaitos ja pääsyvaatimuksena kouluun oli sisälukutaito. Alkuopetus oli yhä kotien velvollisuus. Seurakunnille jäi velvollisuudeksi huolehtia kiinteiden ja kiertävien koulujen perustamisesta lapsille, joilla ei kotiopetus mennyt perille. (Brotherus, Hytönen & Krokfors, 2002, 9-12.)

1900-luvun taitteessa levisi lastentarha-aate (tuli Suomeen 1860). Hanna Rothmanin lastentarha juurrutti suomalaisen koulutusjärjestelmään pienten lasten kasvatuksen Fröbeliläiset toiminta muodot (leikki, työ, opetus). Tämän myötä varhaiskasvatukseen tuli meille kuukausiaihe toiminnan runkona (vuoden opetustavoitteet jaettiin kuukausille) ja viikoittaiset toimintatuokiot. Tavoitteena oli pitää myös lapset pois kaduilta. Tämä sosiaalipedagoginen näkemys pysyi 1970-luvulle saakka. 1970 paineet päivähoiton tarjoamisesta lisääntyivät (naiset menivät työelämään kodin ulkopuolelle). Käytiin keskustelua siitä, kumpi on lapselle parempi; olla kotona, vai olla päivähoitossa. Päivähoitolain voimaantulo 1973 vaikutti suuresti päivähoiton kasvuun ja keskustelut hoidon laadusta

laajenivat saaden eri näkökulmia. Silloin alettiin tehdä myös tutkimuksia siitä, miten eri päivähoitomuodot vaikuttivat lapsen kehittymiseen. Päiväkotien ohella alkoi kehittyä perhepäivähoito ja leikkipuistotoiminta. (Brotherus, Hytönen & Krokfors, 2002, 13-18.)

Esiopetus 1990-luvulla nousi uudeksi haasteeksi varhaiskasvatukselle ja alkuopetukselle. Vuonna 1996 voimaan tullut päivähoitolaki velvoittaa kunnat tarjoamaan kaikille kuusivuotiaille esiopetusta. 1998 perusopetuslaissa esiopetus mainitaan osana varhaiskasvatusta ja tavoitteeksi lasten oppimisedellytysten parantaminen. Päätös lakisääteisen esiopetuksen aloittamisesta vuonna 2001, sai alan tutkijat laatimaan esi- ja alkuopetuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen oppimateriaaleja. (Brotherus, Hytönen & Krokfors, 2002, 18-19.)

2.1 YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja varhaiskasvatussuunnitelma

YK:n lapsen oikeuksien julistus 20.11.1989 YK:n yleiskokouksessa ja sen tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia luomalla sellaista ympäristöä ja maailmaa lapsille, jossa lähtökohdat olisivat mahdollisimman hyvät hänen elämälleen. Siinä ilmenee mitä oikeuksia lapsilla tulee olla ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin mielipiteisiin, kansallisuuteen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen tai syntyperään katsomatta. Sopimuksen mukaan lapsella tulee olla mahdollisuudet kehittää yksilöllisiä taitojaan ja kykyjä turvallisessa ja lasta tukevassa ympäristössä. Julistuksessa painotetaan myös sitä, että lasta tulee suojella lailla, tai muulla tavoin siten, että lapsella on edellytykset ruumiillisesti, henkisesti, moraalisesti, sielullisesti ja sosiaalisesti terveeseen kehitykseen. Tervettä elämää edistetään ja lapselle varmistetaan hyvä kasvatusta ja lasta suojellaan kaikelta väkivallalta. Lapsen oikeuksien sopimus on arvopohjana valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteille. (Kaskela & Kronqvist 2007, 10-11.)

2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat Suomessa

Varhaiskasvatuksen perusteet on valtakunnallinen väline ohjata varhaiskasvatusta. Sen pohjana on valtioneuvoston 28.2.2002 hyväksymät valtakunnalliset varhaiskasvatuksen linjaukset. Tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista maassamme ja ohjata sisällöllistä kehittämistä, sekä luoda edellytyksiä laadun kehittämiselle yhdenmukaistamalla toiminnan järjestämisen perusteita. Tämänhetkistä varhaiskasvatusta ohjataan valtakunnallisilla sekä kuntien omilla asiakirjoilla. Valtakunnantasolta lait ja asetukset ohjaavat, sekä määrittävät varhaiskasvatuksen, sekä siihen sisältyvän esiopetuksen toteuttamista. Valtakunnalliset linjaukset pitävät sisällään yhteiskunnan järjestämisen sekä valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja sen kehittämisen painopisteet. (Stakes 2009,7-9,32.)

Varhaiskasvatuksen sisältöä, laatua ja kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista ohjataan valtakunnallisesti varhaiskasvatussuunnitelmien perusteilla. Vastaavasti esiopetuksen opetussuunnitelman perusteilla ohjataan valtakunnantasolta esiopetuksen sisältöä, laatua ja paikallisten opetussuunnitelmien laatimista. Kunnallisen ohjauksen alta tulee kuntien laatimat omat varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat. Ne voivat olla osana kunnan lapsipoliittista ohjelmaa, tai sitten ne tulee löytyä muista perhettä ja lasta koskevista asiakirjoista. Niistä ilmenee kunnan varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä, sekä varhaiskasvatuksen järjestämisen keskeisimmät toimintaperiaatteet ja kehittämisalueet. Suunnitelman tekemisessä on otettava huomioon kunnan omat linjaukset, tavoitteet ja strategiat, sekä eri palvelumuotojen sisältö tavoitteineen määritellään. Lähtökohtana kunnan tai kuntien laatimalle varhaiskasvatussuunnitelmalle on valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteet. Lasta hoitavan yksikön, sekä kunnan varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma muodostavat kokonaisuuden ja ne ovat kaikki linkitettyinä aina isomman tahon ohjeistukseen. Valtakunnalliset ohjeet tulee huomioida kunnan ohjeissa ja strategioissa, vastaavasti taas kunnan antamia ohjeita ja strategioita mukailevat yksiköt, joissa

varhaiskasvatusta suoritetaan fyysisesti. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma on yksityiskohtaisempi kuin kunnan laatima ja siinä kuvataan miten käytännössä arjenkasvatuskäytännöissä toteutetaan varhaiskasvatusta. Myös yksikön omat painotukset ja erityispiirteet tuodaan siinä esiin. Lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatus ja esiopetussuunnitelma laaditaan yhdessä vanhempien ja yksikön kanssa ja se ohjaa yksilöllisesti varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen toteutumista. (Stakes 2009,7-9,32.)

Päivähoitolaki, sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki ovat ne lait, jotka ovat merkityksellisempiä lastenpäivähoitoa määritteleviä lakeja. *Päivähoitolaki*. Päivähoitolaissa (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36) kerrotaan mitä henkilökunnalta vaaditaan, mitä päivähoito tarkoittaa ja miten mitäkin toimintaa kutsutaan. Laissa tuodaan ilmi kenellä on oikeus päivähoitoon ja lapsen ravitsemuksesta hoitoaikana, sekä muista asioista laissa on selkeät ohjeistukset. Laki myös määrittää päivähoiton tavoitteita seuraavasti: tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja kasvatustehtävässä ja päivähoiton tulee yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoiton tulee myös tarjota lapselle jatkuvia, turvallisia ja lämpimiä ihmissuhteita, lasta kokonaisvaltaisesti tukevaa toimintaa, sekä lapsen lähtökohdat huomioiden suotuista kasvuympäristö. Lapsen yksilöllisten tarpeiden ja iän mukaisesti, päivähoiton tulee kulttuuriperinne huomioiden, edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisen kasvatuksen osalta on huomioitava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumus ja kunnioitettava sitä, sekä tukea lasta kasvatuksessa yhteiskuntavastuuseen sekä rauhan ja elinympäristön vaalimiseen. Asetuksilla (Asetus lasten päivähoitosta 16.3.1973/239) on määritelty tarkemmin myös henkilöstön määrät ja lapsiryhmien koot, sekä mitä esim. yksityisen päiväkodinperustamisesta määritellään. Lisäksi henkilökunnan rikostaustan selvittämisestä lasten kanssa työskentelevien osalta määrää laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14.6.2002/50.

Sosiaalihuoltolaki. Sosiaalihuoltolaki (17.9.1982/710) määrittelee millaisista palveluista kuntien on huolehdittava. Kunnan on huolehdittava seuraavien sosiaalipalveluiden järjestämisestä: sosiaalityö, kasvatusta- ja perheneuvonta, kotipalvelut, asumispalvelut, laitoshuolto, perhehoito, vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta ja vammaisten henkilöiden työtoiminta, toimenpiteet elatusavun vahvistamiseksi. Kunnan on huolehdittava myös lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoiton, kehitysvammaisten erityishuollon, vammaisuuden perusteella järjestettävien palvelujen ja tukitoimien sekä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvien palveluiden järjestämisestä. Kuntien on lisäksi huolehdittava lastenvalvojalle säädettyjen tehtävien ja muiden isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen, ottolapsineuvontaan, perheasioiden sovitteluun, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevien päätösten täytäntöönpanossa, sekä sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden sekä omaishoidon tuen ja muiden sosiaalipalveluiden järjestämisestä, sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa säädettyistä tehtävistä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään. Lisäksi laki määrittelee mitä tarkoitetaan sosiaalityöllä ja mitä se tarkasti pitää sisällään. Varhaiskasvatukseen lakeja peilattaessa, eniten varmasti vaikuttaa perheneuvolatyön järjestäminen sekä kasvatusta- ja perheneuvonta ja luonnollisesti ne seikat jotka määrittelevät lasten huoltoa, päivähoitoa sekä niihin liittyviä oheispalveluita.

Lastensuojelulaki. Lastensuojelulain (417/2007) avulla, joka astui voimaan vuoden 2008 alussa, tarkoituksena on turvata lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Laissa on määritelty henkilöt, jotka ovat velvollisia lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, mikäli he tehtävässään huomaavat tai saavat tietää jonkun lapsen olevan tilanteessa, jossa hänen kehityksensä vaarantuu, hoidon ja huolenpidon tarve ei täyty ja hän itse tai jokin muu taho vaarantaa hänen kehitystään. Silloin on sosiaaliviranomaisille ilmoitettava vaitiolovelvollisuudesta välittämättä ja he selvittävät mahdollisten lisätoimien tarpeellisuuden. Kaikki alle 18-vuotiaat ovat Suomessa lakien mukaan lapsia. Lapsenetu on se, joka on

ilmoitusta tehtäessä aina huomioitava ensisijaisesti. Vaitiolo-velvollisuudesta luopuminen on siis aiheellista silloin, jos vaitiolo ja salassapitovelvollisuus on esteenä lapsen avunsaannille ja edun toteutumiselle.

3 KASVATUSKUMPPANUUS JA MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ LAPSEN TUKENA

Kasvatuskumppanuus terminä varhaiskasvatuksessa tarkoittaa vanhempien ja lastenhoito- ja kasvatushenkilöstön sitoutumista toimimaan tietoisesti yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Edellytykset hyvälle kasvatuskumppanuudelle on luottamus, tasavertaisuus ja toistensa kunnioittaminen. Huomioitavaa on myös se, että vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu, jota kautta lapsensa tuntemus. Lapsen kanssa työskentelevillä on heidän koulutuksensa antama tieto ja osaaminen, sekä vastuu tasavertaisen kasvatuskumppanuuden edellytysten luomisesta. Vanhemmat ja lapsen varhaiskasvatusta toteuttava henkilöstö laativat yhdessä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja siinä tulee hyvä runko kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen. Lapsen ja vanhemman suorittama toiminnan arviointi on osana varhaiskasvatuksen kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan yhteistyön toimintatavoista lapsen hyväksi. Sen toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti yhdessä henkilöstön ja vanhempien kanssa. (Stakes, 2009, 31-33.)

Kasvatuskumppanuuden onnistumiseen tarvitaan dialogisuutta, joka on kahden tai useamman henkilön välistä aktiivista, sitoutunutta, kunnioittavaa ja avointa kommunikointia. Parhaimmillaan dialogisuus on silloin, jos kumpikin osapuoli oppii toiseltaan ja voi muuttaa asenteitaan ja mielipiteitään keskustelun pohjalta, pyrkien aina yhteisymmärryksen ja luottamuksen saavuttamiseen. Erimielisyydet tulisi kohdata ilman vastakkainasettelua ja tutkien vastapuolen näkökannat. Kasvatuskumppanuussuhde kehittyy arjessa, kun vaihdetaan kuulumisia päivittäin ja edetään pienin askelin, esimerkiksi lapsen tuonti ja hakutilanteissa päivähoitopaikassa. (Järvinen M., Laine A. & Hellman-Suominen K., 2009, 118,119.)

Kasvatuskumppanuuden vaiheet voidaan kuvata siten, että aluksi lapsen aloittaessa taipaleensa varhaiskasvatuspalveluiden piirissä, tulee tutustumisvaihe.

Tutustuminen vaiheena on tärkeä ja merkityksellinen pohja aloittaa rakentamaan luottamusta ja sosiaalista pääomaa. Tutustumisvaiheessa aloitetaan yhteisöllisyyden pohjan rakentaminen ja pyritään antamaan kohtaamisille mahdollisuuksia ja luoda matala ja turvallinen kynnyks tulla mukaan ryhmään. Toiminnallisuudella voidaan helpottaa tutustumista ja madaltaa kynnyksiä mukaan tulemiselle. Toinen vaihe on verkostoituminen. Toisessa vaiheessa vahvistetaan osallisuutta ja tehdään tavoitteita yhteistyölle (vastuu yhteistyöstä). Kolmas vaihe voidaan nimetä yhteisöllisyys -vaiheeksi. Silloin pitäisi kasvatuskumppanuuden olla jo hyvin vastavuoroista ja silloin rakennetaan riittävä yhteinen arvopohja, jotta kaikki voivat sitoutua toimintaan. Tässä vaiheessa yhteisön tuki muodostuu tärkeäksi. (Koistinen, 2005, 140-143.)

Vanhemmat kertovat ja puhuvat mielellään lapsestaan. Jaettujen tarinoiden avulla saadaan vanhemmilta ns. hiljaista tietoa. Ammattihenkilöstön tulisi kuulla kertomuksista olennainen ja osata kuulemansa perusteella muodostaa monipuolista kuvaa lapsesta varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sen myötä lapsen tukemiseen päivähoitossa. Lapsen siirtymisessä kotihoidosta päivähoitoon liittyy monenlaisia tunteita ja siksi kohtaamiset vanhempien kanssa ovat tärkeitä. Kodin ja vanhempien yhdessä tekemän varhaiskasvatussuunnitelman ja sen todentumisen avulla rakennetaan luottamuksellista suhdetta vanhempiin. Vanhemmat haluavat tietää, miten kasvattaja on nähnyt juuri hänen lapsensa. Sen vuoksi arkiset kohtaamiset ovat tärkeitä - niissä kerrotaan miten päivä on mennyt ja kotoa annetaan tärkeää tietoa hoitopaikkaan. Tämä syventää myös luottamusta ja mahdollistaa kasvatuskumppanuutta syventävän suhteen. Lapsen hoitoon tulo on otollinen hetki kuunnella lasta sekä aikuista. Vastaanotolla hoitoon tullessa on suuri merkitys lapselle ja vanhemmalle. Lapsen pitää saada tuntee olonsa turvalliseksi siirtymässä ja vanhempien on tällöin helpompaa lähteä omiin töihinsä. Luottamus eritoimijoiden välille muodostuu näistä pienistä hetkistä. (Kaskela, Kronqvist, 2007, 22-27.)

Päiväkodin arkea seuratessa onnistunut kasvatuskumppanuus näkyy avoimina rehellisinä suhteina lasta koskevissa asioissa ja vanhempien luottamus

henkilökuntaan tulee ilmi siinä, että he uskaltavat tuoda kotona olleita ongelmia esiin myös päiväkodissa. Kasvatuskumppanuutta tavoitellessa kannattaa muistaa kertoa lapsesta esiin tulleet positiiviset asiat ja palaute ei saa olla pelkästään negatiivista. Jatkuva negatiivinen palaute saa vanhemmat helposti sulkeutumaan. Jatkuvan negatiivisen palautteen johdosta he eivät enää uskalla tuoda omia näkökulmiaan esiin, eivätkä kerro lapsella olevista kotiongelmista. Vanhemmat nauttivat kuulla lapsestaan positiivisia asioita ja myös pieniä hoitopaikan arjessa sattuneita hassuja tapahtumia tai osuvia lausahduksia. Tämä luo heille tunteen siitä, että ollaan ammattilaisina lapsesta kiinnostuneita, lasta on kuunneltu ja hänet nähdään, sekä hyväksytään aidosti sellaisena omana yksilönään kuin hän on. Seuratessa lapsen hoitoon tulo- ja hakutilanteita, näkyy helposti millainen suhde vanhemmilla ja henkilökunnalla on.

Kotona lasta hoitavat vanhemmat tai muu huoltaja. Lapsen siirtyessä päivähoitoon muuttuu ja laajenee lapsen parissa työskentelevien henkilöiden verkosto. Lapsen parissa päiväkodissa työskentelee pääasiassa lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Lisäksi yhteistyössä on mukana lastenneuvola, neuvolapsykologi, perheneuvola, seurakunta ja erilaiset terapiapalveluiden tarjoajat tarvittaessa. Pääasiallisesti hoidosta vastaavat lastenhoitaja tai lastentarhanopettaja ja lapsen huoltaja tai huoltajat yhdessä. Muut henkilöt tulevat mukaan tarvittaessa. Lapsi käy luonnollisesti säännöllisesti lastenneuvolassa. Sieltä voi saada lisätukea aina jos vastaan tulee lasta koskevia kysymyksiä. Viisivuotisneuvolan yhteydessä päiväkodilla tehdään 5-vuotiaille kehu -arviointi, josta palaute annetaan vanhemmille, sekä neuvolaan. Neuvola katsoo arvioinnin läpi ja näin saadaan moniammatillinen näkökulma lapsen kehitykseen.

Verkoston toimivuus ja erilaisten palveluiden saamiseen vaikuttava nopeus riippuu kotikuntien tilanteista. Esimerkiksi puheterapeuteille saattaa olla hyvin pitkiä jonoja, koska puheterapeuteista on pula ja työntekijöitä kyseisiin virkoihin/toimiin vaikea saada etenkin pienille kunnille ja kauaksi kaupungeista.

4 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMIEN MERKITYS JA TAVOITTEET

Yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) tehdään jokaiselle lapselle yksilöllisesti yhteistyössä vanhempien kanssa. Sen tavoitteena on kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa, lapsen yksilöllisyyden, taitojen, valmiuksien ja osaamisalueiden havainnointi ja huomiointi, sekä kasvattajayhteisön pedagoginen toiminta, sen arvioiminen ja seuranta. Varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon lapsen yksilöllinen kokonaiskehitys ja suunnitelman tarkoituksena on olla kehitystä tukeva ja lapsen erityistarpeet huomioiva. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen yksilöllinen kuvaus ja hänen hyvinvointiaan edistävät periaatteet. Tutkittaessa eri kuntien suunnitelmia, voi huomata niiden poikkeavan toisistaan paljonkin kuntakohtaisesti ja ne on rakennettu hyvin monin erilaisin tavoin.

VASU tehdään kaikille päivähoitoon tuleville lapsille ja se siirtyy lapsen mukana uuteen päivähoitopaikkaan hoitopaikan vaihtuessa ja lopuksi esikouluun lapsen kasvaessa. Vasun tulisi kertoa enemmän lapsesta, kuin häneen kohdistuvista tuen tarpeista. Painopiste ei saisi olla tavoitteiden luettelo, jossa keskeiseksi nousee lapsen arviointiin liittyvät kysymykset. Vasun tehtävä on ennen kaikkea ohjata ja kehittää kasvattajien pedagogista työtä. Normatiivista arviointia tulisi välttää, eli lapsen toimintaa ei tulisi verrata tiettyyn arvioijalla käytössään olevaan normiin, vaan sen tulisi perustua arviointiin, jossa lapsi vanhempineen ja kasvattajayhteisönsä kanssa yhteistyössä toimivat lapsen kehityksen ja kasvun tukemiseksi. Vasu on eräällä tavalla lapsen kehityksen kuvaus, jonka tulee olla lapsuutta arvostava, lasta kannatteleva ja positiivinen kertomus lapsen ainutlaatuisuudesta.

Lapsen äänen kuuleminen Vasun kannalta katsottuna merkitsee sitä, että lapselle luodaan sen myötä mahdollisuuksia ja tilaa ilmaista itseään. Se voidaan toteuttaa kuuntelemalla, kyselemällä ja katselemalla, sekä tallentamalla mitä lapsi tekee ja miten hän toimii muiden kanssa. Lapsen omia mielipiteitä ja näkemyksiä voidaan

myös kirjata vasuun. Vanhemmilta kannattaa kerätä kertomuksia, tietoa ja kuvauksia lapsesta kotioiloissa. Päivähoitopaikassa lapsesta voi kerätä kaikkea dokumentteina ja käyttää niitä vanhempien kanssa vasu- keskustelussa. Varhaiskasvatussuunnitelma voidaan suunnitella lapsen tarinaksi, jossa lapsi tulee kuulluksi ja on oman elämänsä subjekti. (Kaskela & Kronqvist, 2007, 11-14, 21.)

Lisäksi lapselle saatetaan tehdä erityistilanteissa hoito- ja/tai kuntoutussuunnitelma, henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS (mikäli lapsella varhennettu oppivelvollisuus ja sitä opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma), palvelusuunnitelma, EHO (erityishuolto -ohjelma)jne. Nämä tulevat kyseeseen silloin, kun lapsella on jotain erityistä tuentarvetta ja hän ei pärjää peruspalveluiden avulla. Näissä suunnitelmissa on usein mukana moniammatillinen työryhmä ja silloin kaikkien asiantuntijoiden roolit korostuvat lapsen yhteisen edun etsimiseksi. Lapsi vanhempien tulisi saada olla mukana myös näiden suunnitelmien laatimisessa.

4.1 Kankaanpään kaupungin VASU

Nykyisessä Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan (2006, 21) on kirjattu, mitä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tulee olla ja miten sitä arvioidaan. Arvioinnin tulisi sen mukaan tukea lasta ja kannustaa lapsen kasvua ja kehitystä. Vanhempien kanssa käydyissä keskusteluissa sovitaan lapsen kehitykseen liittyvistä tavoitteista, sekä yhteisistä toiminta tavoista. Suunnitelman tavoitteena on huomioida lapsen yksilöllisyys ja vanhempien näkemykset toiminnan järjestämistä ajatellen. Lapsesta huomioidaan sen hetkiset tarpeet, tulevaisuuden näkymät, lapsen mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet, sekä lapsen yksilöllisen tuen ja ohjauksen mahdolliset tarpeet.

Nykyinen käytössä ollut lomakkeisto koostuu perustietolomakkeesta, lupalomakkeesta (luvat kuvaamisesta, yhteydenotosta yhteistyötahoihin, kuljetuslupa ja yhteystieto lupa) ja näiden jälkeen alkaa lapsen taitojen kartoittaminen. Lopuksi on vielä lomake, missä kirjataan aina keskusteluun osallistuneet päivämäärineen. Lisäksi on tieto tietojen luottamuksellisuudesta ja

siitä, ettei tietoja luovuteta ilman huoltajan suostumusta kenellekään. Tietoja käsittelee ainoastaan lapsen hoidon kannalta tarpeellinen henkilöstö. Viimeisenä on kohta, jossa vanhempi allekirjoituksellaan antaa luvan siirtää varhaiskasvatussuunnitelma aina lapsen mukana uuden hoitopaikan henkilökunnan käyttöön. Nykyinen lomakkeisto on ollut vaakasuorassa täytettävä.

Nykyinen käytössä ollut lomake on hyvin kattava ja se asettaa kehittämistyölle haastetta. Lapsen kehityksen eri osa-alueet on jaettu yhdeksään eri osioon laajoina kokonaisuuksina. Otsikot ovat hyvin laajoja (esimerkiksi yhtenä otsikkona seuraavasti ilmaistuna: "Muut keskeiset sisältöalueet: lapsen kielelliset taidot (kuunteleminen, keskittyminen, puhe, itsensä ilmaiseminen), liikunta, harrastukset, ympäristökasvatus, uskontokasvatus"). Näitä käsitellään sitten taulukossa, johon asiat on kirjattu kolmen otsikon alle: 1) Lapselle ominaista, 2) vanhempien ja henkilökunnan yhteinen suunnitelma/tavoitteet 3) Seuranta/toteutuminen.

Varhaiskasvatussuunnitelma, sekä vanha lomakkeisto löytyvät ainakin tällä hetkellä Kankaanpään kaupungin nettisivuilta www.kankaanpaa.fi ja sieltä palveluiden alta tulee valita sivistyspalvelut → varhaiskasvatus. Tämän sivun alalaidassa on otsikko "Usein kysyttyä", jonka alta sitten löytyy Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma pdf -tiedostona.

5 UUDEN LOMAKKEISTON LAATIMINEN

Tässä luvussa käsitellään kyselylomakkeiden tuloksia, niiden käsittelyä ja tulosten vaikutuksia uusien lomakkeiden laadinnassa. Lomakkeiden uudistaminen aloitetaan purkamalla henkilökunnan täyttämien kyselykaavakkeiden (liite 2) vastaukset. Vastausten pohjalta aletaan miettiä erilaisia ratkaisuja tietojen hankkimiseen ja sujuvampaan keräämiseen. Tärkeä on löytää isoimmat muutoksen tarpeet ja pyrkiä etsimään niihin ratkaisuja. Uusien lomakkeiden laadinnassa otetaan huomioon eettiset näkökulmat ja uudet valtakunnalliset ohjeistukset (esimerkiksi on eettisesti väärin ja kyseenalaista pyytää etukäteen huoltajien allekirjoituksia erilaisiin lupiin).

Aineiston käsittely aloitettiin lukemalla vastaukset kaikki läpi yksi kerrallaan. Kysymyksille joissa vastaukset olivat laajoja ja omin sanoin kerrottuja, oli pakko tehdä redusointia eli aineiston pelkistämistä ja klusterointia eli aineiston ryhmittelyä. Redusoinnissa alkuperäisilmaisu muutetaan pelkistettyyn muotoon, jossa asian ydin tuodaan ilmi. Klusteroinnissa pelkistetyt ilmaisut ryhmitellään alaluokkiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 111-113.)

Tulosten analysoinnissa käytettiin kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimustapaa. Kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus tarkoittaa tieteellisen tutkimuksen menetelmä suuntausta, jossa pyritään kuvaamaan ja tulkitsemaan tutkittavaa asiaa numeroiden ja tilastojen avulla. Kvantitatiivinen lähestymistapa tulee esille siten, että aineiston käsittelyssä on vastaukset pyritty saamaan numeeriseen muotoon ja siten saadaan aikaan tilastoja ja kaavioita. Tutkimuksen vastaukset pyrittiin saamaan lukujen ja numeroiden muotoon, jolloin on kyse kvantitatiivisesta käsittelytavasta. Esimerkkinä tästä on selkeät kysymykset, joista suoraan voitiin laskea keskiarvo, mutta mukana oli myös kysymyksiä, joihin henkilöt vastasivat lausein, asettaen asioita tärkeysjärjestykseen. Näistä voitiin tehdä erilaisia laskennallisia analyysejä. Yleisesti käsitettynä tätä tutkimusmenetelmää käytetään isoja haastateltavien määrää lähestyttäessä, mutta tämä toimii myös tässä yhteydessä hyvin yhdessä kvalitatiivisen analyysin kanssa. Tutkimukseen olisi

saanut helposti lisää kvantitatiivisesti lähestyttäviä tutkimuskohteita kysymällä haastateltavien ikää, koulutusta jne. Kuitenkin tämän kehittämistyön kannalta nämä tiedot eivät antaisi mitään merkittävää tietoa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

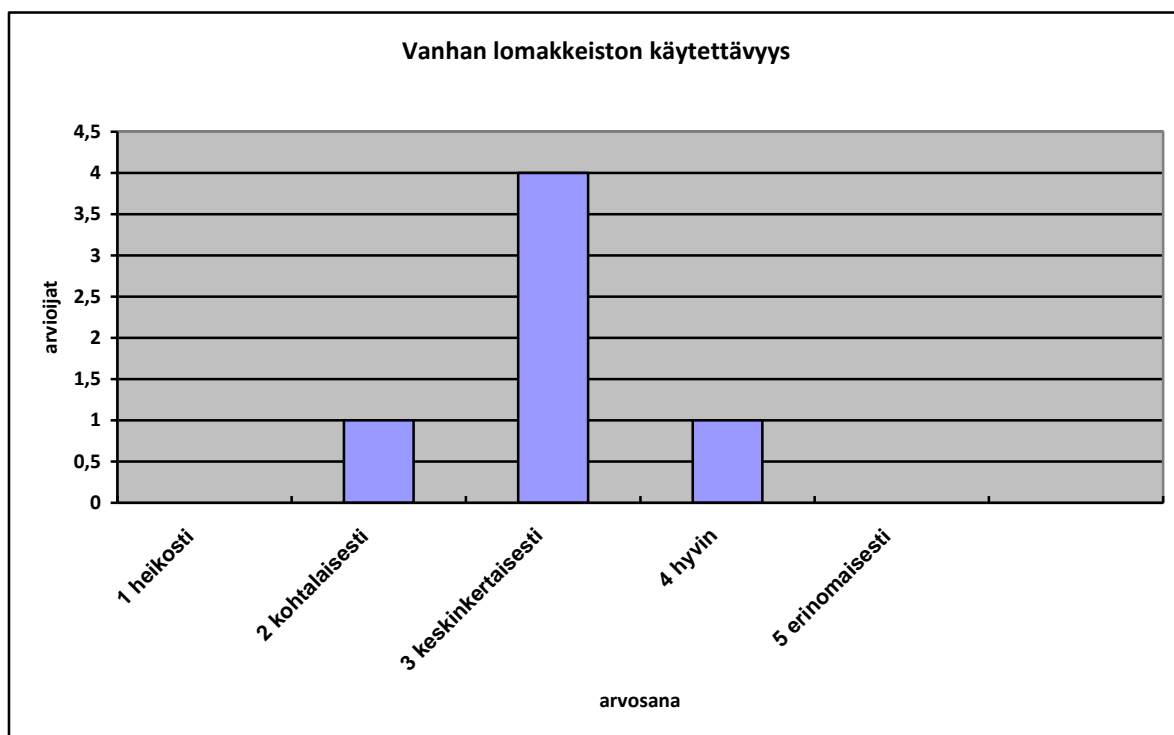
Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on usein hyvin rajattu kohderyhmä, kuten tässäkin tutkimuksessa. Kvalitatiivinen menetelmä on pureutumista enemmän yksilöiden omiin ajatuksiin ja pohtimaan vastausten merkitystä, eli haastattelun vastauksissa näkyy myös persoona. Vastaajat saivat tuoda esille syvempää käsitystään ja vaikutusta kyseisestä asiasta, jolloin analysoinnissa tuli löytää sanomasta olennainen asia mitä vastaaja halusi esille tuoda. Vastauksista joita tuli selkeästi käsitellä kvalitatiivisen analyysin keinoin, tuli lukea ensin vastaukset huolellisesti läpi, sen jälkeen koodata niistä ydinsanat ja asiat. Tämän jälkeen niitä kykeni jakamaan erilaisten pääotsikoiden alle (otsikot muodostuivat vastauksista). Tällöin sisältö tuli analysoida kvalitatiivisesti ja kvantifioinnin avulla saatiin näistäkin kysymyksistä selkeitä lukuja. Kvalitatiivinen analyysi toimi tässä tutkimuksessa parina kvantitatiiviselle analysoinnille. Voidaan myös katsoa, että tutkimus oli kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen menetelmän sekoitusta. Uudet oppisuuntaukset tilastotieteissä tuovatkin esiin ajatusta siitä, että näitä kahta tutkimusmenetelmää ei tulisi eritellä liian jyrkästi toisistaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Haastattelutulokset vaikuttivat suurelta osalta siihen, millaisiksi uudet kaavakkeet muodostuivat ja ulkoasuun vaikutti myös se, millaiset lomakkeet kaupungin on helpoin toimittaa eri toimijoille (esimerkiksi ei värejä, koska kaikissa yksiköissä ei ole väritulostimia ja näin ollen lomakkeita ei voisi omassa toimipisteessä tulostaa/kopioida).

5.1 Kyselylomakkeiden purku

Kyselylomakkeissa (liite 2) oli yhteensä yhdeksän kysymystä, joiden tavoitteena oli selkeyttää nykyisten lomakkeiden hyviä ja huonoja puolia, sekä mahdollisia asia puutteita. Kaavakkeita jätettiin kahdelletoista päiväkotipetäjäisen

työntekijälle ja näistä vastasi kuusi, eli vastausprosentiksi muodostui 50%. Kyselylomakkeissa pyydettiin antamaan arvosana sille, miten tämän hetkiset lomakkeet palvelevat lapsen varhaiskasvatuksen tukemista asteikolla 1-5 (kuvio 1). Kuviosta ilmenee vastausten hajonta.

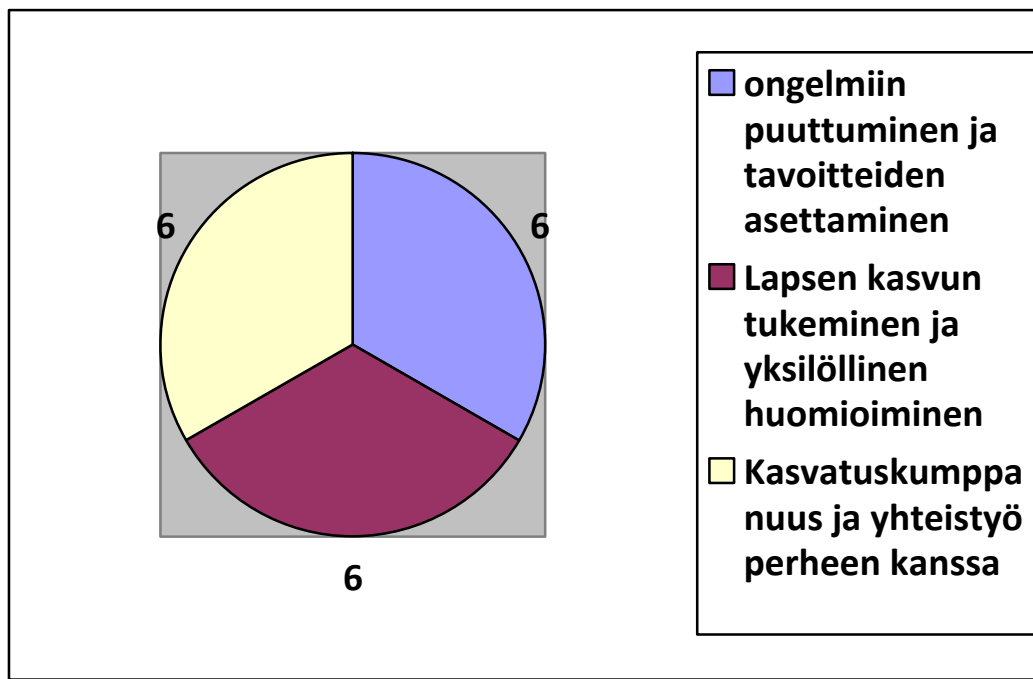
Kuvio 1. Henkilökunnan näkemys vanhan lomakkeiston käytettävyydestä.

Vanhan lomakkeen käytettävyyden koki keskinertaiseksi neljä vastaajista, ainoastaan yksi koki sen käytettävyyden kohtalaiseksi ja yksi hyväksi. Tästä voidaan päätellä lomakkeiden olevan osittain hyvin palvelevia, mutta myös parantamisen varaa löytyy.

5.1.1 Varhaiskasvatussuunnitelmaa käyttävien henkilöiden näkemys suunnitelman tärkeimmistä tehtävistä

Kysymykseen haastattelulomakkeista löytyi yhteensä 18 vastausta. Asiat joita he olivat nimenneet, mahtuivat kaikki kolmen pääotsikon alle redusoinnin ja

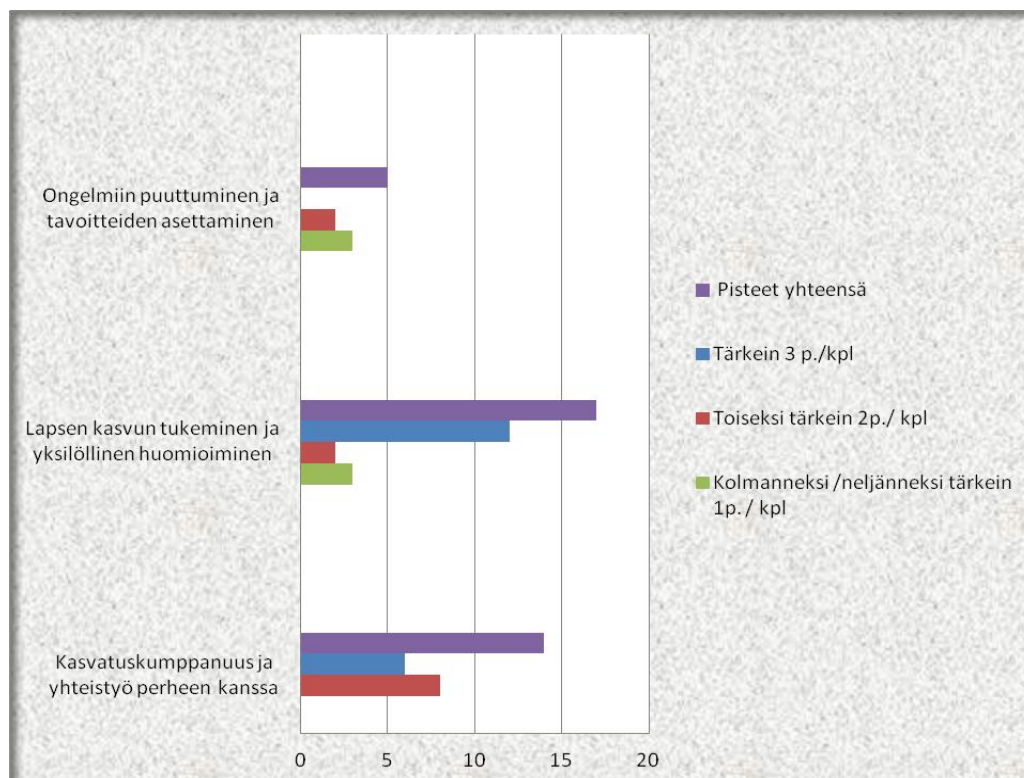
klusteroinnin jälkeen (ks. luku 5). Vastaukset jakautuivat määrällisesti tasaisesti näiden otsikoiden alle kuvion 2 mukaisesti.

Kuvio 2. Vastausten ilmaisujen jakautuminen pääotsikoiden alle kysyttäessä mitkä ovat varhaiskasvatussuunnitelman tärkeimmät tehtävät.

Tässä kysymyksessä henkilökunnan tuli asettaa esittämänsä 1-3 asiaa tärkeysjärjestykseen. Sen vuoksi vastauksissa tärkeimmäksi asetettua on analysoinnissa painotettu siten, että siitä tuli 3 pistettä, toiseksi tärkeimmästä 2, ja kolmanneksi tullut sai pisteitä 1. Joku vastaajista oli laittanut kolmanneksi tärkeimmän asian kohdalle kaksi asiaa. Tällöin toinen näistä olisi jo neljäs asia, mutta koska vastauksesta ei käy ilmi, kumpi on tärkeämpi ja ne on laitettu tasavertaisesti kolmanneksi, saa tämä neljäntenä oleva myös arvon 1 piste. Yksi vastaajista oli löytänyt kysymyksen alle ainoastaan kaksi asiaa. Tämä selittää vastausten yhteismäärän, joka pysyi 18:sta. Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta (kuvio 3) selviää ensin otsikko ja sen jälkeen pylväinä painotus, jonka vastaajat ovat antaneet. Pylväät kertovat vastausten painotuksen ja niiden tuoman arvon pisteinä. Violetti eli ylin pylväs kertoo saadun kokonaispistemäärän kyseiselle otsikolle. Alemmat pylväät selventävät miten pisteet koostuivat.

Kuvio 3. Varhaiskasvatussuunnitelman tärkeimmät tehtävät vastaajien mielestä.

Tärkeimmäksi asiaksi nousi lapsen kasvun tukeminen ja kehityksen yksilöllinen huomioiminen. Toiseksi tärkein kasvatuskumppanuus ja yhteistyöperheen kanssa. Kolmanneksi tärkeimmäksi tuli tavoitteiden asettaminen ja ongelmiin puuttuminen.

Tämä tieto vaikutti uuden lomakkeiston (liite 3) laadinnassa merkittävästi. Kehitystyön lähtökohdaksi muodostui se, että lapsi pyritään tuomaan yksilönä esiin uudessa lomakkeistossa jo yleisilmeen ja kysymysten asettelun avulla enemmän kuin aiemmin. Kasvun tukeminen saadaan esiin monipuolisella lomakkeistolla ja tuoden lapsi esiin useasta erinäkökulmasta, myös vahvuudet huomioiden. Lisäksi uudistustyössä pyritään saamaan perheen ääntä enemmän kuuluviin ja korostettua kasvatuskumppanuuden merkitystä. Kasvatuskumppanuus ja yhteistyö perheen kanssa otetaan esiin jo kansilehdessä.

Vanhemmilta pyritään saamaan myös aiempaa enemmän tietoa lapsesta ja huomioimaan myös vanhempien ajatuksia ja toiveita päivähoidon osalta.

Luonnollisesti tavoitteet ja ongelmat tulevat esiin käsitellessä lapsen eri osa-alueita, eli niiden esiin tuomiseksi ei tarvitse erityisesti miettiä ratkaisuja. Varhaiskasvatussuunnitelma on kokonaisuudessaan kertomus lapsesta ja sen kautta saadaan tavoitteet asetettua. Tavoitteet ja ongelmat esitellään uusituissa lomakkeissa esimerkiksi seuraavissa muodoissa: "Näitä taitoja minun tulee vielä harjoitella, tuen tarpeet, tai näin minä toimin".

5.1.2 Nykyisen lomakkeiston toimivuus

Kyselykaavakkeessa pyydettiin määrittelemään kolme keskeisintä asiaa, jotka ovat käytössä olleessa lomakemallissa hyviä tai toimivia asioita. Useassa vastauslomakkeessa oli vähemmän kuin kolme asiaa nimettynä, lisäksi tähän kohtaan oli kirjattuna myös negatiivisia asioita. Taulukko 1. tuo esiin vastausten jakautumisen selkeästi.

Taulukko 1. Vastajien määritelmät vanhan lomakkeiston toimivista kohdista.

VASTAUKSEN ASIASISÄLTÖ	Vastausten lukumäärä
Lapsen kehitystavoitteiden huomioiminen yksilöllisesti ja laajasti	5
Otsikoinnin väljyys ja sen antama luova tila keskustelulle	4
Tärkeimmät osa-alueet esillä	1
Lupakyselyt selkeästi	1
Lomake hyvä pohja keskustelulle	1
YHTEENSÄ	12

Lapsen kehitystavoitteiden huomioiminen yksilöllisesti ja laajasti tuli eniten esiin vastauksissa ja toiseksi eniten oli tuotu esiin otsikoinnin väljyyttä (yksi otsikko pitää laajasti asiaa sisällään) ja sen antamaa luovaa tilaa keskustelulle.

Henkilökunnan mielipide huomioitiin uusissa lomakkeissa siten, että kaikki samat osa-alueet käsitellään uudistetussakin versiossa. Lisäksi otsikointia pyrittiin pitämään väljänä selkeissä asioissa ja antamaan tilaa keskustelulle.

5.1.3 Lomakkeiston heikot kohdat ja ajatukset sen parantamiseksi

Vastaajat nimesivät kolme negatiivista asiaa, joihin olisi saatava muutosta nykyisistä lomakkeista ja/tai miten sitä voisi parantaa. Erilaisia kehitettäviä asioita tuli kolmetoista kappaletta, ja kyseiseen kysymykseen oli lueteltu vastauksia 20, mikä tarkoittaa sitä, että osa vastaajista nimesi enemmän kuin kolme asiaa. Hajonta vastauksissa oli laajaa ja erilaisia asioita tuli huomioiduksi. Selkeimmin esille nousi tarve korvata jotkin selkeät peruskysymykset rastiruutuun kohdilla, joka nopeuttaisi lomakkeen täyttämistä ja antaa aikaa keskustelulle.

Vastaukset jaoteltiin kahden pääotsikon alle (taulukko 2). Pääotsikoiksi valittiin asiasisältöön liittyvät asiat ja lomakkeiden kirjaamiseen liittyvät asiat.

Taulukko 2. Lomakkeiston ongelmien jaottelu.

Asiasisältöön liittyvät asiat	Lomakkeiden kirjaamiseen liittyvät asiat
<ul style="list-style-type: none"> • päällekkäisyyksiä; asiasisältö pitäisi selkeämmin erotella esim. apukysymyksiin (2 vastaajaa) • lupa-asioiden päivitys (2 vastaajaa) • lapsen vahvuudet jää huomiotta • liikaa asioita saman otsikon alla • kotiin etukäteen lasta koskeva kysely kaavake • eri otsikon alle kielelliset ja motoriset asiat • vanhempien toiveita ja odotuksia ei ole otettu mitenkään huomioon 	<ul style="list-style-type: none"> • pitäisi olla rastitus kysymyksiin selkeät kohdat (4 vastaajaa) • vaikea käsitellä vaakasuunnassa olevina lomakkeina (2 vastaajaa) • aikaa kuluu liikaa kirjaamiseen keskustelulta (2 vastaajaa) • liian vähän kirjoitustilaa monille asioille • asioita tulisi tiivistää / selkeyttää kysymyksillä • lisä sivuja vaikeaa lisätä
YHTEENSÄ 9	YHTEENSÄ 11

Taulukosta 2 ilmenee, että lomakkeen kirjaamiseen liittyviä erilaisia ongelmia tuli esiin kuusi kappaletta. Kaiken kaikkiaan näihin kirjaamisen ongelmiin kiinnitti huomiota 11 vastaajaa. Asiasisällön ongelmia nykyisissä lomakkeissa löytyi vastaajien mielestä seitsemää erilaista ja yhdeksään eri kertaan niihin oli kiinnitetty huomiota. Voidaan myös huomata, että tässä kumotaan osittain taulukossa 1 esille tulleita seikkoja, jotka koettiin toimiviksi. Uudistustyössä on pyrittävä tasapainoilemaan näiden asioiden välillä.

Uudistustyössä asiasisältöön kohdistuneista ongelmista pyrittiin ottamaan kaikki huomioon. Nyt lapsen vahvuudet huomioidaan aiempaa enemmän ja selkeämmin. Otsikkoja pilkottiin ja kysymyksiä selkeytettiin. Lisäksi päällekkäisyyksiä saatiin samalla poistettua. Motoriset taidot ja kielelliset taidot laitettiin eri otsikoiden alle. Vanhempien toiveita kysytään erikseen.

Kirjaamiseen liittyviä ongelmia huomioitiin uudistustyössä siten, että uudet lomakkeistot ovat pystysuorassa käsiteltäviä, koska vaakasuoraversio oli koettu hankalaksi. Kirjaamista pyrittiin nopeuttamaan siten, että vanhemmat täyttävät perustiedot ja omia ajatuksiaan lapsesta jo kotona etukäteen. Henkilökunnan on helpompi perehtyä etukäteen vanhempien ajatuksiin ja keskustelusta pyritään näin saamaan sujuvampaa. Lisäksi kysymysten täsmentämisellä ja rajaamisella tavoitellaan kirjaamiseen helpotusta. Rastitettavia kohtia ei lähdetty laittamaan henkilökunnan ja vanhempien keskusteluosuuden kysymyksiin. Vastaavaa helpotusta ja nopeutta pyrittiin saamaan aikaan vanhempien etukäteen täytettävällä osuudella ja siinä myös joitakin selkeitä "rastiruutuun -kysymyksiä". Kirjoitustilaa on pyritty miettimään siten, että laajat asiat saavat enemmän ja suppeat vähemmän. Vasta käytäntö tulee osoittamaan miten tässä on onnistuttu.

Lisäsivujen saaminen vaatii yhä niittien aukaisua ja uudelleen nitomista, mikäli lomakkeistoa ei aseteta esimerkiksi muovikansiin, joissa on puristuskiinnitys. Tämä kuitenkin kallis ratkaisu kaupungille. Lomakkeiden lisäsivujen saaminen on helppoa, mikäli lomakkeisto jaetaan työpisteisiin tietokoneille ja asennetaan vaikka heti työpöydälle, helposti avattavaksi kuvakkeeksi. Yleensä tulostimet tai monistuskoneet ovat ainakin päiväkodeissa lähettyvillä. Yksi kappale voisi olla monistuskoneen luona irtolehtinä mapissa, jolloin tarvittaessa kukin saa käydä tarvittaessa ottamassa lisäsivuja.

5.1.4 Kysymysten asettelu ja eettisyys

Mielipidettä kysymysten asetteluun ja eettisyyteen tiedusteltiin seuraavalla kysymyksellä: "Miten näet kysymysten asettelun ja eettisyyden nykyisissä lomakkeissa? Erittele erityiset ongelmakohdat". Tämä kysymyksen asettelu oli ilmeisesti sellainen, että kaikki vastaajat eivät olleet ymmärtäneet sitä samalla tavalla. Vastaukset liittyivät myös lomakkeen rakenteeseen. Huomio kiinnittyi etenkin siihen, että useampi vastaus viittaa kysyjän kysymysten asetteluun ja sen vaikutukseen vastauksissa. Taulukkoon 3 on koottu vastaukset ja kappalemäärä, josta voidaan tarkastella montako vastauksista oli kyseiseen asiaan painottunut.

Taulukko 3. Kysymysten asettelu ja eettisyys lomakkeissa.

vastaus	Kpl
<ul style="list-style-type: none"> • kysymykset laajoja, kaipaavat aina tarkentavia kysymyksiä (riippuu työntekijän lisäkysymyksistä ja niiden asettelusta miten saa tietoa kerättyä) 	2
<ul style="list-style-type: none"> • Korostettava avoimuutta ja luottamuksellisuutta, tiedon kulku oltava hyvää lapsen parhaaksi 	2
<ul style="list-style-type: none"> • Huoltajuuasiat selkeämmin esille 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Eettisyys asiat ok, riippuen kysyjän kyselytavasta 	1
<ul style="list-style-type: none"> • Liian vähän kirjoitustilaa osassa osa-alueista 	1
<ul style="list-style-type: none"> • vanhempien osuus liian pieni 	1
<hr style="width: 50%; margin-left: 0;"/> YHTEENSÄ	8

Kysymysten asetteluun ja eettisyyteen pyrittiin vastaajien tulosten perusteella vaikuttamaan kaikkien kehitysideiden pohjalta. Vanhempien osuutta lisättiin ja heidän ajatuksia toiveineen huomioidaan. Huoltajuuasiat otetaan esiin vanhempien kotona täytettävässä osuudessa. Kysymysten asettelulla ja ulkoasulla pyritään luomaan luottamuksellista ilmapiiriä ja korostamalla lapsen roolia yksilönä pyritään saamaan aikaan tunne siitä, että yhdessä toimimme juuri tämän lapsen parhaaksi. Uudistetussa lomakkeistossa pyritään pääsemään lähemmäksi lasta ja vanhempia. Tiedonkulkua ja muita asioita otetaan esiin myös saatekirjeessä ja lomakkeiston lopussa, jossa vanhemmilta kysytään lupa suunnitelman siirtämiseen lapsen mukana hoitopaikan vaihtuessa. Tämä oli esillä myös aiemmassa versiossa.

Kysymysten asettelua pyrittiin muokkaamaan sellaiseksi, että kysymykset tulisivat kaikille vanhemmille samalla tavalla, eivätkä olisi yhteydessä työntekijän kysymyksen asetteluun. Tällöin ei synny eroja siitä, miten asia ymmärretään ja käsitellään. Lisäksi kysymyksillä tulisi saada tietoa mahdollisimman paljon ja katettua koko lapsen kehitys. Kysymyksiä selkeytettiin laatien lomakkeet siten,

että kaikki osa-alueet kuitenkin kyettäisiin säilyttämään ja pyrkien saamaan aikaan sellainen asettelu, että keskusteluakin syntyy.

5.1.5 Lapsen vahvuuksien tukeminen

Kysymykseen nykyisten lomakkeiden toimivuudesta, lapsen vahvuuksien löytämisessä ja miten niitä voisi tuoda paremmin esiin. Tähän kysymykseen yksi vastaajista oli sitä mieltä että tukee, yksi vastasi että tukee osittain. Loput neljä vastasivat ei, tai sitten olivat hieman epävarmoja. Parannusehdotuksia tuli esiin useampia. Uusiin lomakkeisiin toivottiin jollain tavoin tuotavaksi esiin, että kysymys on myös lapsen vahvuuksista, sekä tuen tarpeista. Vastaajat toivat esiin näitä ajatuksiaan esimerkiksi seuraavasti:

"Lomakkeessa voisi olla suluissa vahvuudet - tuentarpeet."

"Lomakkeissa saisi olla ihan oma sarake vahvuudet / tukea tarvitsevat asiat."

Vastauksista tuli myös ilmi, että nykyiset lomakkeet keskittyvät vain kehitettäviin asioihin, mutta toisaalta mikäli työntekijä joka keskustelua vetää, voi siihen saada myös esiin vahvuuksia. Vastaajat toivat sitä esiin esimerkiksi seuraavin lausahduksin:

"Riippuu henkilöstä joka vetää keskustelua"

"Nykyiset keskittyvät vain kehitettäviin asioihin. Voisi olla esimerkiksi nämä jo sujuvat, tai että näissä asioissa olen jo erityisen taitava. Lapsi olisi hyvä olla enemmän yksilönä esillä."

Yksi ehdotus lomakkeiden uusimisen sijaan, oli kehittää työntekijän tueksi keskusteluun yhtenäinen kysymyslista kuhunkin osa-alueeseen, jolloin kaikille esitettäisiin asiat samalla tavalla ja näin vahvuuksiakin voisi siinä suoraan tiedustella. Tämä tuotiin esiin seuraavasti:

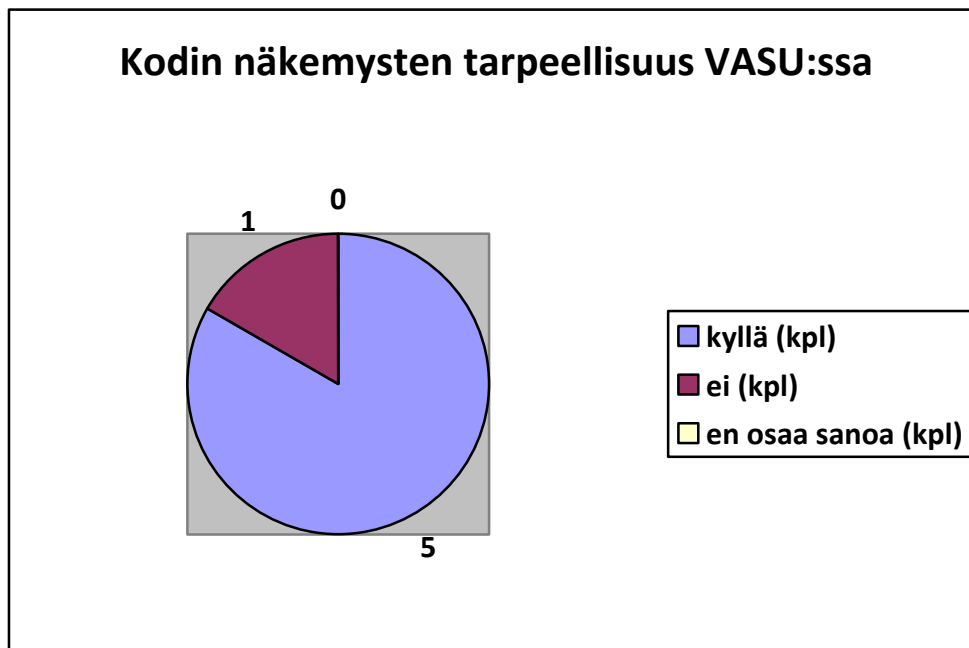
"Osittain tukee, riippuu kysyjästä...olisiko hyvä olla yhtenäinen kysymyslista lomakkeen tukena keskusteluun?"

Lapsen vahvuuksien tukemista pyrittiin uusissa lomakkeissa vahvistamaan kyselyn tulosten perusteella. Vanhemmille suunnatussa kyselyosiossa vanhemmat saavat kertoa lapsen erityisiä vahvuuksia. Tämä edistää myös vanhempien huomion kiinnittämistä lapsen osaamisalueisiin, vaikka kyseessä olisi hyvinkin haastava lapsi ja tukee vanhempien jaksamista. Keskustelussa käytävissä kysymyksissä vahvuuksia huomioidaan siten, että osassa osa-alueista on kohta, jossa pyydetään kertomaan mitä lapsi jo osaa, ja joissain osiossa kysytään vahvuudet ja tuen tarpeet. Aiemmissa lomakkeissa ei vahvuuksia tai taitoja mainita erikseen kuin kerran lapsen luonteen kohdalla.

5.1.6 Kodin toiminta lapsen kanssa ja mitä saatu tieto antaisi päiväkodille, sekä vanhempien mahdollisuus palautteeseen

Työntekijöiltä tiedusteltiin myös sitä, olisiko heidän mielestään hyvä saada enemmän tietoa siitä, miten lapsen kanssa on kotona toimittu eritilanteissa ja kuulla enemmän vanhempien toiveita ja näkemyksiä. Kysymykseen sai vastata rastittamalla oikea vaihtoehto kolmesta. Kuvio 4. seuraavalla sivulla tuo esiin vastaajien mielipiteen selkeästi.

Kuvio 4. Työntekijöiden vastaukset kodin näkemysten lisätarpeesta.

Viisi vastaajista vastasi kyllä ja yksi vastasi ei. Tiedonkeruuta voisi kyselyn perusteella kerätä keskusteluiden yhteydessä, etukäteislomakkeilla kotiin (jotka liitettäisiin keskustelun yhteydessä lomakkeiden joukkoon). Vanhemmat voisivat tuoda niissä esiin myös omia toiveita.

Vastaajat näkivät vanhempien ja kodin näkökulman tuovan toimintaan yhteisiä linjoja lapsen hyväksi, selkiyttäisi yhteisiä tavoitteita ja yhteisten kasvatuslinjojen löytäminen helpompaa. Samalla saataisiin tietoa lapsen tavoista kotona ja sen myötä lisääntyisi lapsen tuntemus ja ymmärrys. Lisäksi saatu tieto saattaa helpottaa arkea ja selkeyttää lapsen toimintaa ja käytöstä. Tällöin voidaan löytää uusia parempia keinoja lapsen opettamiseen ja oppimiseen. Eri näkökulmat tulisivat myös tietoon ja lapselle tärkeät asiat esiin.

Vanhempien näkökulmaa tämän tiedon valossa on saatava lisää esiin. Tämä asia uudessa lomakkeistossa huomioidaan ennen keskustelua vanhempien kotona täytettävässä osiossa. Vanhemmat saavat kuvailla lastaan kodin valossa ja miten asioissa kotona toimitaan. Lisäksi kysytään vanhempien odotuksia päivähoidosta. Yhdessä vanhempien kanssa myös sovitaan käytännöt miten lasta milläkin osa-

alueella tuetaan. Tätä kautta pyritään sitouttamaan koti ja hoitopaikka samoihin tavoitteisiin pitävämmin lapsen etujen mukaisesti.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA ARVIOINTI

Opinnäytetyön lopputuloksena on uusi varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeisto Kankaanpään kaupungille. Itse työn lopputulokseen olen tyytyväinen ja analysoin sitä tarkemmin edempänä. Tämän työn tutkimusosan luotettavuus herätti aluksi itselleni epäilyksiä, koska ainoastaan puolet kyselylomakkeen saaneista vastasivat kyselyyn. Tutkiessani vastauksia ilmeni, että vastaajat olivat kiinnittäneet samoihin ongelma-kohtiin huomion ja heidän parannusehdotuksensa olivat samansuuntaisia keskenään. Tämä antoi viitteitä siihen, että kysely olisi antanut hyvin samansuuntaisia tuloksia vastaajamäärän kasvaessakin. Pohdin myös sitä, että ne jotka eivät vastanneet, saattoivat kokea asian vähemmän merkitykselliseksi, tai kenties heillä ei tarpeeksi kokemusta lomakkeiden käytöstä.

Kyselylomake jonka henkilökunta täytti toimi hyvin ja antoi laajasti tarvittavaa tietoa. Lomakkeiden lähettäminen esimerkiksi useampaan päiväkotiin kävi mielessä, mutta uskon tulosten ja vastausten muuallakin olevan hyvin samansuuntaisia ja tätä tukee myös Petäjäläisen päiväkodin henkilökunnan hyvin yhtäläiset näkemykset asioista.

Eettiset lähtökohdat ovat tässä työssä hyvin tärkeitä ja ne on pidettävä mielessä koko ajan lomakkeita uudistettaessa. Ongelmalliseksi koin vanhempien tietoja ja tukihenkilöitä koskevan osuuden. Mietin pitkään miten saan aseteltua henkilötietojen kyselyt siten, ettei se loukkaa perheitä tai etteivät he koe, että oletamme huoltajan esimerkiksi olevan aina äiti. Avioerot ja uusperheet asettavat omia haasteita lomakkeiden luomiselle. Myös lisääntyneet ongelmat ja perheiden kulttuurien kirjavuus tulee huomioida. Nyt ratkaisin ongelmia siten, että en kysy esimerkiksi äidin ja isän tietoja, vaan huoltaja 1:n ja huoltaja 2:n. Lisäksi kysytään lapselle jonkun muun tärkeän henkilön tiedot, johon saa olla yhteydessä, mikäli huoltajia ei tavoiteta. Tässä kysytään myös kyseisen henkilön suhde lapseen, jolloin perhe voi siihen luontevasti lisätä esim. isä- tai äitipuolen nimen. Lisäyksenä vanhaan tuli myös kohta, jossa tiedustellaan muuta huomioitavaa, esimerkiksi onko joku jolle lasta ei saa luovuttaa. Tämä on arka-aihe, mutta kuitenkin tärkeä tieto, joka on hyvä olla kirjattuna ylös hankalien tilanteiden takia.

Vanhempien tulee voida tuoda esiin myös omat kulttuurinsa tuomat asiat tai uskonnolliseen kasvatukseen liittyvät seikat.

Henkilökunnan haastattelun vastaukset olivat hyvin yhtenäisiä vastaten omia havaintoja lomakkeita tutkiessani ja hajontaa vastauksissa oli vähän, muutamia näkemyseroja lukuun ottamatta. Tämän seurauksena oli helppoa saada lähes kaikki henkilökunnan ajatukset ja toiveet huomioitua muokkaustyössä. Uudistettujen lomakkeiden käytettävyys tulee esiin lopullisesti vasta niiden tullessa osaksi arkityötä. Kuitenkin esittäessäni niitä alan ammattilaisille, palaute on ollut hyvää.

Uudistettu lomakkeisto oli arvioinnissa myös muutamalla ulkopuolisella alan ammattilaisella sekä Petäjäisen päiväkodissa, josta tuli henkilökunnalta palautetta. Palautteen pohjalta vielä muokkasin sanamuotoja ja joitain kysymyksiä. Eri paikoista kerätyt palautteet riitelivät osittain keskenään. Esimerkiksi lapsen harrastusten tiedusteleminen alle kouluikäisiltä lapsilta on joidenkin mielestä turhaa, ja heidän mielestä tulee mieluummin tiedustella esimerkiksi asioita joista lapsi pitää. Tämän kohdan tein siten, että tiedustelin lapsen kiinnostuksen kohteita ja lisäsin sulkuihin "(myös harrastukset)". Lisäksi minä -muodossa lapsen tuominen esiin herätti mielipiteitä. Aluksi laitoin lapsen minä muodossa esiin, sain palautteita joiden johdosta poistin kyseisen muodon käytöstä ja taas seuraavaksi saamissani palautteissa sitä muotoa kaivattiin. Päädyin siis toimimaan tässä oman näkemykseni mukaan ja omien ajatuksieni pohjalta, eli esittämään lapsen minä -muodossa. Mielestäni näin lasta käsitellään enemmän yksilönä ja kaavakkeisiin saadaan lämpimämpää otetta. Henkilökohtaisesti uskon, että tulevaisuudessa yhä enemmän erilaisissa ohjeistuksissa otetaan lapsi esiin yksilönä ja oman elämänsä subjektina.

Nämä palautteet jo kertovat, että koskaan ei varmasti saa aikaan täydellistä lomakkeistoa. Kaikilla työntekijöillä ja käyttäjillä on omia näkemyksiä asioihin, erilaiset koulutustaustat, ikä ja oma elämäk kuva vaikuttavat asioihin. Näiden asioiden vaikuttavuudesta näkemyksiin ammatillisissa asioissa olisi

mielenkiintoista tutkia enemmänkin. Onneksi meitä saman alan työntekijöitä kuitenkin sitovat tietyt yhteiset lait ja asetukset, jotka luovat myös eettistä pohjaa työlle. Uskon kuitenkin, että tämän tekemäni työn pohjalta lomakkeita on myös helpompi uudistaa ja muokata tulevaisuudessa.

Lopputuloksena työstä on varhaiskasvatussuunnitelmalomakkeisto, joka poikkeaa aiemmasta ulkoasultaan sekä kysymysten asettelultaan. Kuitenkin aiempaa lomakkeistoa ja sen eteen tehtyä laajaa työtä hyödynnettiin ja pyrin säilyttämään tämän lomakkeiston yhtä monipuolisesti lapsen kehitykseen liittyvät osa-alueet läpikäyväenä. Suurimmat muutokset ovat kysymysten asettelussa ja muotoilussa. Lapsesta tehdään niiden kautta enemmän oman elämänsä subjekti ja vanhemmille tuli myös täysin oma osio täytettäväksi.

Toivon uusien lomakkeiden pääsevän käyttöön ja tulevan osaksi Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatusta ja sen yksilöllistä suunnittelua. Työ oli osaltaan haasteellinen, mutta sen tekeminen oli myös antoisaa. Kirjoitustilojen riittävyys eri kysymyksille yms. ilmenevät siis vasta käytännön kokemusten myötä, mutta niitä on helppoa muokata kokemusten myötä.

Tämä uudistustyö perustuu lakien ja tämänhetkisten eettisten ohjeistusten lisäksi täysin ammattilaisten tekemiin huomioihin, toiveisiin ja arvioihin. Tämän vuoksi uskon uudistustyöni olevan onnistunut ja tehty luotettavalle pohjalle. Vaikka muutos tehtiin Kankaanpään kaupungin aiemmin laaditun lomakkeiston pohjalta, sen käytettävyys koko Suomessa olisi sama. Mielenkiintoista on se, että vastaaville lomakkeille ei ole kehitetty koko maahan yhtenäistä pohjaa, jota kunnat voivat halutessaan hieman muokata yksilöllisemmiksi. Vertailllessani eri kuntien lomakkeita, vaihtelu niiden sisällössä on todella suurta, vaikka suositukset lomakkeiden sisällöstä löytyykkin valtion taholta.

Tämän tutkimuksen ja kehittämistyön pohjalta voi tulevaisuudessa tehdä jatkotutkimuksia tai uusia kehittämishankkeita. Jatkotutkimuksena voisi tutkia vanhempien kokemuksia VASU -keskusteluista vanhojen lomakkeiden kanssa ja sitten tämän uudistetun lomakkeiston kanssa. Työntekijöiden mielipiteitä ja

kokemuksia näistä lomakkeista ja niiden toimivuudesta voidaan myös tutkia uudelleen. Myös vanhempien kokemuksia VASU -keskusteluista voisi tutkia (esimerkiksi miten vanhemmat kokevat tullessa kuulluksi VASU keskusteluissa, mitkä asiat ovat olleet keskustelussa positiivisia/negatiivisia). Lisäksi uudistettujen lomakkeiden toimivuutta voitaisiin tarkistella vuoden tai kahden kuluttua sen käyttöön ottamisesta ja kehittää edelleen. Lomakkeistoa jonka avulla henkilökunnan kokemuksia kartoitettiin, olisi mahdollista käyttää myös tulevaisuudessa kehittämissä.

LÄHTEET:

Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239,

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239>, 20.06.2011

Brotherus A., Hytönen J., Krokfors L., Esi- ja alkuopetuksen didaktiikka, WS Bookwell Oy, Juva 2002

Järvinen M., Laine A. & Hellman-Suominen K., Varhaiskasvatusta ammattitaidolla, Kirjapaja, Helsinki 2009.

Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2006.

Kaskela M., Kronqvist E-L., Niin ainutlaatuinen; näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, Stakes, Helsinki 2007 (Gummerrus kirjapaino oy, Jyväskylä 2008).

Koistinen A., artikkelissa Meidän Jyväskylä - koko kaupungin hanke s.139-146. teoksessa Yhdessä kasvattamaan (toim. Pirjo Salminen), Otavan kirjapaino oy, Keuruu 2005.

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. 14.6.2002/504 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>, 20.6.2011

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36,

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>, 20.06.2011

Lastensuojelulaki 417/2007, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417> 20.06.2011

Saaranen-Kauppinen A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu 17.1.2012.)

Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710,

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820710#P17>, 20.06.2011

Stakes; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, oppaita 56, Gummerrus Kirjapaino Oy, Vaajakoski 2009

Tuomi, J & Sarajärvi A., Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 2002

Liite 1

Tutkimuslupa/Mari Metsänranta

Sosionomiopiskelija Mari Metsänranta tekee opinnäytetyön Vaasan ammattikorkeakoululle. Opinnäytetyön nimi on VASU-lomakkeiston kehittäminen Kankaanpään kaupungille. Opinnäytetutkimuksen tarkoituksena on kehittää VASU- lomakkeistoa lastentarhanopettajien kokemusten myötä.

Tutkimusaineisto kerätään mm. lomakekyselynä päiväkotia Petäjäisen henkilökunnalta sekä lasten vanhemmilta.

Päätös: Myönnän tutkimusluvan Mari Metsänrannalle sosionomin opinnäytetyötä varten vuodelle 2011.

Susanna Saari
Päivähoidon vastaava ohjaaja

Täytäntöönpano

Mari Metsänranta
Päätöskansio
Sivistyslautakunta

Liite 2

Tämä kysely koskee Kankaanpään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma-lomakkeistoa, johon pyrin vastauksienne kautta saamaan päättötyönäni parannellun version. Olkaa ystävällisiä ja täyttäkää tämä lomake ja palauttakaa 9.5.2011 mennessä, suoraan Marille tai palautuskuoreen kahvihuoneen pöydälle. Jatkaa vastauksia tarvittaessa kääntöpuolelle.

1. Mikä on mielestäsi yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman tärkeimmät tehtävät (1-3 asiaa tärkeys järjestyksessä)?

1. _____
2. _____
3. _____

2. Anna arvosana 1-5 sille, miten lomakkeet palvelevat tällä hetkellä lapsen varhaiskasvatuksen tukemista. Ympyröi mielestäsi sopivin arvosana.

huonosti   1   2   3   4   5   erinomaisesti

3. Mikä nykyisessä lomakkeistossa on hyvää/toimivaa (3 keskeisintä)?

1. _____
2. _____
3. _____

4. Mitä huonoa ja miten sitä voisi parantaa (3 tärkeintä)?

1. _____
2. _____
3. _____

5. Miten näet kysymysten asettelun ja eettisyyden nykyisissä lomakkeissa? Erittele erityiset ongelmakohdat

---

---

6. Tukeeko lomakkeiden kysymysten asettelu tällä hetkellä lapsen vahvuuksien löytymistä ja miten lapsen vahvuuksia voisi saada vielä paremmin esiin?

---

7. Olisiko mielestäsi hyvä saada tietoa siitä, miten aiemmin lapsen kanssa on kotona toimittu eri tilanteissa ja enemmän vanhempien näkemyksiä?

Kyllä ____ Ei ____ En osaa sanoa ____

8. Miten tietoa voisi saada? Mitä se antaisi?

---

9. Tulisiko lomakkeista löytyä kohta, missä vanhemmat voisivat esittää palautetta tai toiveita päiväkodille/varhaiskasvattajille lapsensa varhaiskasvatukseen liittyen?

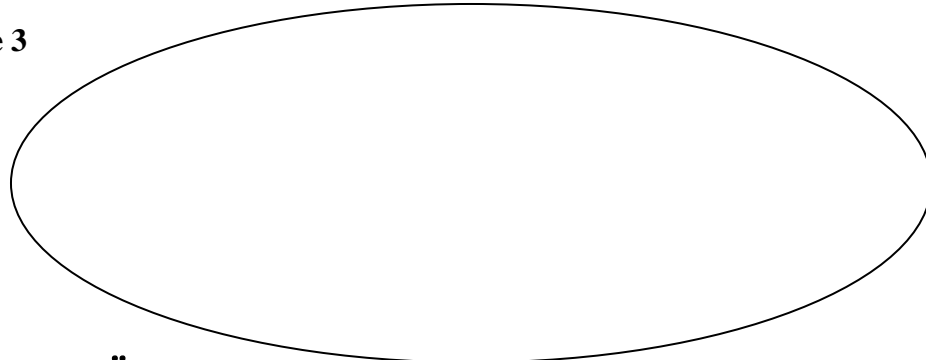

KIITOS VASTAUKSESTASI!

Liite 3

YKSILÖLLINEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Kankaanpään kaupunki

Kasvatuskumppanuutta

lapsen parhaaksi

Hei!

Teillä on edessänne lomakkeisto, jonka avulla toteutetaan lapsen yksilöllistä varhaiskasvatusta yhdessä kodin ja hoitopaikan kanssa.

Näistä lomakkeista seuraavat neljä, on tarkoitettu kodin täytettäväksi heti lapsen aloitettua päivähoitossa. Vanhemmat palauttavat lomakkeet hoitajalle, joka tallettaa ne tulevia varhaiskasvatuskeskusteluja varten (VASU-keskustelut).

Keskusteluissa täytetään lomakkeita yhdessä vanhempien kanssa kirjaten niihin lapsen vahvuudet ja tavoitteita lapsen kehitykselle. Lisäksi seurataan tavoitteiden täyttymistä. Näin pyritään luomaan hyvät yhteiset kehykset lapsen yksilölliselle kasvulle ja sen tukemiselle. Lomakkeiden alkuosaa vanhemmat saavat jatkossa täydentää aina keskusteluiden yhteydessä ja muutokset tietoihin kirjataan ylös.

Tämä suunnitelma kulkee lapsen mukana siirtyen aina uuteen hoitopaikkaan, mikäli hoitopaikka vaihtuu. Lomakkeita siis täydennetään ja tarkastellaan säännöllisesti ja lisä sivuja voi tulostaa ja liittää tilan loppuessa.

Lomakkeet ovat luottamuksellisia ja tarkoitettu vain lapsen kanssa työskentelevien henkilöiden sekä kodin käyttöön. Hyvä vuorovaikutus kodin ja hoitopaikan välillä on tärkeää työskennellessämme kasvatuskumppaneina lapsen parhaaksi.

Lapsen perustiedot

Nimi: _____

Syntymäaika: _____

Osoite: _____

_____

Huoltajan 1 nimi: _____

Puhelin numero: _____

Työpaikka: _____

Huoltajan 2 nimi: _____

Puhelin numero: _____

Työpaikka: _____

Onko vanhemmilla yhteishuoltajuus? ON / EI

Sisarukset (nimi ja syntymävuosi): _____

_____

_____

Muu lapselle tärkeä henkilö, johon voidaan ottaa yhteyttä mikäli huoltajaa ei tavoiteta ja joka voi tarvittaessa hakea lasta (nimi, suhde lapseen, puhelinnumero):

_____

_____

Muita lapselle tärkeitä ihmisiä (nimi, suhde lapseen, sekä puhelin numero):

_____

_____

Muuta huomioon otettavaa (esim. joku jolle lasta ei saa luovuttaa):

_____

_____

PERUSTIEDOT LAPSESTA (vanhemmat täyttävät)

PERUSSAIRAUDET: Onko lapsella jotain perussairauksia (esim. allergia) jotka vaikuttavat arkeen ja jotka tulee huomioida päivähoidossa? Jos on, niin kerro miten ne tulee arjessa huomioida.

Lääkitys ja terapiat:

Erityisruokavaliot:

Uskonnollinen kasvatus: Mitä uskontoa kodissa edustetaan ja miten toivotte sen huomioitavan hoidossa?

LAPSI PERSONANA eli tällainen minä olen kotona (vanhemmat kuvaillaa lyhyesti lapsen luonnetta, vahvuuksia ja tilanteita joita lapsi esim. pelkää, odottaa ja miten kotona niissä selvittäään):

Näistä asioista erityisesti pidän/en pidä (myös harrastukset, mikäli on):

Vanhempien toiveita ja odotuksia päivähoitopaikalle:

LAPSEN AIKAISEMMAT HOITOPAIKAT:

Paikka:

Aika:

KULJETUSLUPA:

Saako lasta tarvittaessa kuljettaa tilapäisesti henkilökunnan omilla autoilla? Matkan aikana lapsi istuu omissa turvavöissä.

Kyllä ___

Ei ___

KUVAUSLUPA:

Lasta saa kuvata/valokuvata päivähoidossa päivähoiton/kodin arkistoihin:

Kyllä ___

Ei ___

YHTEYSTIETOLUPA:

Lapsen perheen osoite- ja puhelinnumerotiedot saa antaa päivähoitopaikan muille perheille lasten välisen yhteydenpidon helpottamiseksi.

Kyllä ___

Ei ___

Tämä täytetään yhdessä päivähoitohenkilökunnan kanssa.

PÄIVÄHOITOON TULEMINEN JA SIELTÄ LÄHTEMINEN

Näin se sujuu nyt:

Asetetut yhteiset tavoitteet ja suunnitelmat miten niihin päästään:

Seuranta ja tavoitteiden toteutuminen:

RUOKAILU: tavat ja tottumukset, omatoimisuus

Nämä jo osaan:

Näitä minun pitää vielä harjoitella:

Näin taitojen opettelussa minua tuetaan:

SIISTEYSKASVATUS, SEKÄ PUKEMINEN JA RIISUMINEN

Nämä minulta jo sujuvat:

Näitä minun pitää vielä harjoitella:

Näin minua tuetaan taitojen opettelussa:

LEPOHETKI: unen tarve/päiväunet:

Näin nukun ja rauhoitun:

Yhteisiä tavoitteita ja toiveita, sekä keinoja niiden toteuttamiseen:

ULKOILU: ulkoilutavat/ tottumukset, turvallisuus (esim. mitä ulkona ei voi tehdä turvallisuus syistä)

Näin toimin:

Sovitut yhteiset käytännöt ja sääntöjen noudattaminen:

SOSIAALISET TAI DOT KOTONA JA PÄIVÄHOIDOSSA:

yhteistyökyky, vuorovaikutus, ystävyysuhteet, leikki, keskittyminen

Näin toimin:

Näitä minun pitää vielä harjoitella:

Keinot miten minua tuetaan:

MOTORISET TAIDOT:

Nämä minulta sujuvat:

Näissä tarvitsen tukea:

Keinot miten minua tuetaan kotona/päivähoidossa:

Keskusteluun osallistuneet:

Suunnitelma/ Arviointikeskustelu Päivämäärä	Keskusteluun osallistuneet	Osallistuneiden allekirjoitukset

Tässä suunnitelmassa olevat tiedot ovat luottamuksellisia. Niitä ei luovuteta kenenkään käyttöön ilman hoitajan suostumusta. Tietoja käsittelee ainoastaan lapsen hoidon kannalta tarpeellinen henkilöstö.

Allekirjoituksellani annan luvan siirtää lapsen hoitopaikan tai hoitomuodon muuttuessa, tämän suunnitelman tulevan hoitopaikan henkilökunnan käyttöön.

Päivämäärä ____/____20____ Allekirjoitus_____